

Prístup k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia - Francúzsko

Esta página foi traduzida automaticamente. A qualidade da tradução não pode ser garantida.

1. Ústavné základy
2. Súdnictvo
3. Prístup k informáciám
4. Prístup k spravodlivosti za účasti verejnosti
5. Prístup k spravodlivosti proti konaniu alebo opomenutiu
6. Iné prostriedky prístupu k spravodlivosti
7. Aktívna legitímácia
8. Právne zastúpenie
9. Dôkazy
10. Súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania
11. O trovách
12. Mechanizmy finančnej pomoci
13. Včasnosť
14. Ďalšie otázky
15. Postavenie cudzincov
16. Cezhraničné prípady

I. Ústavné základy

„Environmentálna charta“ („Charte de l'environnement“) bola do francúzskej ústavy začlenená ústavným zákonom č. 2005 – 205 z 2005. marca 1.

Túto ústavnú environmentálnu chartu tvorí 10 položiek. Charta uznáva základné práva a povinnosti týkajúce sa ochrany životného prostredia prostredníctvom troch hlavných zásad: Zásada predbežnej opatrnosti, zásada prevencie a zásada „znečisťovateľ platí“. V tejto charte sa nestanovuje právo na prístup k spravodlivosti, ale v článku 7 sa stanovuje, že „každý má právo, za podmienok a obmedzení vymedzených zákonom právo na prístup k informáciám o životnom prostredí, ktoré majú k dispozícii verejné orgány, a právo podieľať sa na príprave rozhodnutí verejných orgánov, ktoré majú vplyv na životné prostredie.“

Občania sa môžu dovolávať týchto ústavných noriem v správnych konaniach a na súdoch, keďže v marcu 2010 nadobudla platnosť „Prioritná žiadosť o prejudiciálne rozhodnutie vo veci ústavnosti“, ktorá bola zavedená v rámci ústavnej reformy z 2008. júlu 23.

V článku 55 ústavy sa stanovuje, že zmluvy sú nadradené zákonom. Všetky sudy musia zabezpečiť dodržiavanie tejto zásady (Judikatura správnych súdov: CE, Ass., 1989, pán Nicolo). Strany sa za určitých podmienok môžu priamo dovolávať ustanovení medzinárodných dohôd.

Francúzsko ratifikovalo Aarhuský dohovor 8. júla 2002 (po jeho schválení prostredníctvom zákona č. 2002 – 285 z 28. februára 2002). Priamy účinok je priznaný iba niektorým ustanoveniam Aarhuského dohovoru.

II súdnictva

Francúzsky právny systém je usporiadaný na základe základného rozlišovania dvoch sústav súdov:

- všeobecných súdov, ktoré sa zaoberajú spormi medzi súkromnými osobami alebo subjektami; a V
- sústava správnych súdov (ordre administratif), ktoré sa zaoberajú vecami súvisiacimi s určitou formou sporu medzi občanmi a verejnými orgánmi, medzi súkromnou osobou alebo subjektom (podnikom, združením atď.) a verejným orgánom.

Každá z týchto sústav pozostáva zo všeobecných súdov (tribunaux de droit commun) a špecializovaných súdov (tribunaux d'exception).

Existujú dva druhy súdov: Občianskoprávne súdy (tribunaux civils) a trestné súdy.

V prvom stupni, občianskoprávne súdy sú bežné (krajský súd) alebo špecializované (okresné súdy, obchodné súdy, súdy pre sociálne zabezpečenie a práce Conseils des prud'hommes pre spory medzi zamestnancami a zamestnávateľmi vzťahov, obchodné súdy pre spory podnikateľov alebo podnikov, vrátane sociálneho zabezpečenia a súdy a súd prenájmu poľnohospodárskych pozemkov).

Organizácia trestných súdov rozlišuje tri druhy deliktov:

- priestupky, ktorými sa zaoberajú policajné súdy,
- trestné činy (prečiny), ktorými sa zaoberajú trestné súdy,
- zločiny (závažné trestné činy), ktorými sa zaoberá porotný súd (Cour d'assises) – jediný druh súdu s laickými porotcami.

Existuje osobitný súd pre maloletých, súd pre mládež alebo súdy pre mladistvých, a to tak v občianskoprávných ako aj v trestných veciach.

Všetky odvolania proti rozsudkom občianskoprávneho alebo trestného súdu sa podávajú na odvolací súd, s výnimkou odvolaní proti rozhodnutiam porotného súdu, ktoré sa podávajú na iný porotný súd. Proti rozhodnutiam odvolacích súdov možno podať odvolanie na kasačný súd, ktorý je najvyšším súdom v rámci sústavy všeobecných súdov. Kasačný súd („Cour de cassation“) je zodpovedný za preskúmanie odvolaní proti rozsudkom všeobecných súdov nižšieho stupňa, rozhoduje o odvolaniach z hľadiska právnych otázok a procesných predpisov. Tento súd môže rozsudky zrušiť alebo anulovať a môže vrátiť dané veci na jeden z 35 odvolacích súdov na účel nového súdneho preskúmania.

Správne súdy sú bežné správne súdy prvého stupňa. Špecializované správne súdy sú predovšetkým Národný azylový súd, finančné súdy (regionálne úvahy komory a Účtovný dvor), disciplinárne súdy (Súd pre rozpočtovú a finančnú disciplínu, Vyššia rada sudcom, súdom, Univerzita rádovej súde...). Odvolanie proti rozsudkom uvedených súdov sa v zásade podáva na správne odvolacie súdy. Proti ich rozhodnutiam sa možno odvolať na Štátnu radu (Conseil d'État).

Štátna rada je najvyšší správny súd a najvyšší odvolací súd, ktorý vydáva rozhodnutia o zákonnosti správnych aktov. Štátna rada podobne ako Kasačný súd len preskúmava, či v súdnych rozhodnutiach, ktoré jej boli postúpené, sú náležite uplatnené procesné pravidlá a právo. Štátna rada okrem toho v prvom a druhom stupni rozhoduje o niektorých sporoch, napríklad týkajúcich sa regulačných aktov ministrov. Poskytuje aj poradenstvo vláde ohľadne legislatívnych návrhov a niektorých návrhov právneho poriadku.

O kompetenčných sporoch medzi všeobecnými a správnymi súdmi rozhoduje Súd pre jurisdikčné spory (Tribunal des conflits), ktorý pozostáva z rovnakého počtu členov Kasačného súdu a Štátnej rady.

Ústavnú radu (Conseil constitutionnel) tvorí deväť členov. Ústavná rada rozhoduje o ústavnosti základných zákonov a právnych predpisov, ktoré jej boli predložené, a dohliada na riadny priebeh volieb. Vo vzťahu k správnym aktom nemá žiadnu právomoc.

Vo Francúzsku neexistujú žiadne osobitné súdy, ktoré by sa špecializovali na otázky životného prostredia. O záležitostiach týkajúcich sa životného prostredia pojednávajú všetky francúzske súdy v rámci svojich právomocí.

Vo francúzskom právnom poriadku neexistuje účelový výber právomocí („forum shopping“). Príslušnosť súdov je stanovená zákonom.

Vo francúzskych súdnych konaniach neexistuje rozdiel medzi riadnymi opravnými prostriedkami (appels ordinaires) a mimoriadnymi opravnými prostriedkami (recours extraordinaires). Existuje rozdiel medzi riadnymi opravnými prostriedkami a postúpením veci na preskúmanie (tzv. référés), ktoré umožňuje prijať predbežné opatrenia (pozastaviť vykonateľnosť aktu, vyplatiť dočasnú náhradu) alebo uskutočniť vyšetrovanie alebo vydať pokyn (vymenovať znalca). Prvostupňové rozhodnutia možno zrušiť na základe odvolania a rozhodnutia odvolacích súdov môže zrušiť najvyšší kasačný orgán (Štátna rada alebo Kasačný súd).

Právomoci sudcov správnych súdov sú rozsiahle, a to aj pokiaľ ide o sudcov prvého stupňa. Sudca správneho súdu môže zrušiť nezákonné správne rozhodnutie. Sudcovia môžu takisto nariadiť správne orgány, aby toto anulované rozhodnutie preskúmali, a zároveň stanoviť obsah nového rozhodnutia.

Neexistujú žiadne osobitné pravidlá vzťahujúce sa na súdne konania o otázkach životného prostredia; existujú len dve výnimky pre konania pred správnymi súdmi.

Prvé, články L. 122 – 2 zákona o životnom prostredí a L. 554 – 11 zákona o správnom súdnictve umožňujú pozastaviť licenciu alebo rozhodovania o schválení realizácie zásahov alebo prác v prípade vzhľadom na svoju veľkosť alebo vplyv na životné prostredie mali byť predmetom posudzovania vplyvov na životné prostredie, čo však nebolo vykonané.

Druhé, články L. 123 – 12 zákona o životnom prostredí a L. 554 – 12 zákona o správnom súdnictve umožňujú pozastaviť rozhodnutie, ktorým sa povoľuje realizácia zásahov, stavieb alebo prác, predmetom verejnej ankety, ak aplikácia vznesla vážne pochybnosti o zákonnosti rozhodnutia: Ak sú zistenia príslušného orgánu nepriaznivé alebo keď sa požadované verejné vypočutie sa neuskutočnilo.

V oboch prípadoch sa spravidla uplatňuje prezumpcia splnenia podmienky naliehavosti, ktorá je potrebná na účel nariadenia odložiť vykonateľnosť aktu.

Sudcovia, najmä sudcovia správnych súdov, nemajú za zvyčajných okolností právo predložiť vec súdu. Uvedené právo majú len strany konania vrátane občanov, mimovládnych organizácií (MVO), podnikov, správnych a verejných orgánov. Existuje tu však výnimka: Súdne konanie sa môže začať z úradnej moci v trestných veciach prokurátor republiky. Táto možnosť existuje aj v súvislosti s otázkami životného prostredia.

III prípady týkajúce sa prístupu k informáciám

Všeobecné právne predpisy o prístupe k správnym dokumentom (zákon č. 78 – 753 z 17. júla 1978, zmenený a doplnený zákonom č. 79 – 583 z 11. júla 1979 o motivácii správnych aktov a zlepšení vzťahov medzi správnymi orgánmi a verejnosťou, a článkom č. 7 zákona č. 321 z 12. apríla 2000 o právach občanov v rámci ich vzťahov so správnymi orgánmi) stanovili slobodný prístup k správnym dokumentom. Toto právo sa vzťahuje na všetky dokumenty v držbe správneho orgánu (bez ohľadu na to, či vychádzajú zo správy, alebo či majú tretia strana pôvodu), ktoré vzhľadom na svoju povahu, predmet alebo používať súvisia s výkonom verejných služieb. Tieto právne predpisy stanovujú, že prístup k správnym dokumentom sa neposkytuje v prípade, ak by nahliadnutie do týchto dokumentov alebo ich zverejnenie mohlo mať nepriaznivý vplyv na utajované skutočnosti chránené zákonom.

Právo na prístup k informáciám o životnom prostredí sa uplatňuje za všeobecných podmienok vymedzených v zákone zo 1978. júlu 17 a v osobitných ustanoveniach zákona o životnom prostredí.

Nezákonné správne rozhodnutia týkajúce sa tejto problematiky môžu zrušiť správne súdy po obdržaní oznámenia zo strany národnej komisie (commission nationale).

V článku R.421 – 5 zákona o správnych súdoch sa stanovuje: „lehoty na podanie odvolania proti rozhodnutiu postúpenému súdu má záväzný charakter iba vtedy, ak bolo uvedené, ako aj nápravné opatrenia v oznámení o rozhodnutí.“

Implicitné zamietnutie zverejnenia informácií týkajúcich sa životného prostredia je nutne nezákonné, pretože uvedené rozhodnutie nebolo oznámené navrhovateľovi v písomnom odôvodnenom rozhodnutí s uvedením opravných prostriedkov a lehoty na podanie žiadosti na správnom súde.

V zákone č. 78 – 753 zo 17. júla 1978 sa stanovila nezávislá komisia pre prístup k správnym dokumentom (ďalej len „CADA“), ktorá je zodpovedná za zabezpečenie slobodného prístupu k správnym dokumentom. CADA má právomoc aj v otázkach prístupu k informáciám o životnom prostredí. Pred podaním na správny súd musí byť daná vec najprv predložená tejto komisii. Postup je stanovený v oddieloch 17, 18 a 19 výnosu č. 2005 – 1755 z 30. decembra 2005 o slobodnom prístupe k správnym dokumentom. Navrhovateľ, ktorý sa stretol so zamietnutím žiadosti o prístup k informáciám, musí predložiť danú vec komisii CADA v lehote do dvoch mesiacov od oznámenia o zamietnutí. Príslušný orgán musí v lehote jedného mesiaca od obdržania takéhoto oznámenia vysvetliť svoju pozíciu komisii CADA. Ak príslušný orgán svoje pôvodné zamietnutie potvrdí alebo ak neposkytne odpoveď v lehote dvoch mesiacov od postúpenia žiadosti komisii CADA, navrhovateľ sa môže odvolať na správny súd so žiadosťou o zrušenie rozhodnutia.

Súdy môžu správny orgán nariadiť, aby požadované informácie poskytol. Súdy takisto môžu anulovať rozhodnutie o zamietnutí prístupu a následne vyvodiť zo zamietnutia dôsledky.

Súdy môžu sprístupnenie informácií nariadiť.

IV prístup k spravodlivosti za účasti verejnosti

Zariadenia prevádzkované alebo vlastnené osobou alebo subjektom, verejným alebo súkromným, ktoré môžu predstavovať nebezpečenstvo alebo nevýhody pre obyvateľov, zdravie, bezpečnosť, verejné zdravie, poľnohospodárstvo, ochranu životného prostredia, ochranu lokalít a pamätihodností, sa označuje ako „klasifikovaných zariadení na ochranu životného prostredia (ICPE)“ vo Francúzsku a podlieha osobitnému právnomu režimu podľa zákona o životnom prostredí. Vo Francúzsku existuje približne 500000 takýchto zariadení.

Právne predpisy o klasifikovaných zariadení na ochranu životného prostredia zorganizovať tri rôzne režimy v závislosti od závažnosti nebezpečenstiev alebo nevýhod: povolenie, prechodný režim, a nedávnou schvaľovania (ďalej len „evidencia“ (uznesenie č. 2009 – 663 z 11. júna 2009 a vyhláška č. 2010 – 368 z 13. apríla 2010).

V rámci režimu vopred udeleného povolenia sa právo prevádzkovať zariadenie udeľuje po predložení „štúdie vplyvu“ a „verejnej ankety“.

Vždy je možné podať na vyššom správnom orgáne odvolanie proti správnomu rozhodnutiu (ide o všeobecnú zásadu judikatúry). Výnimkou je situácia, keď sa v osobitnom pravidle stanovuje, že ide o voliteľnú možnosť.

Platí všeobecná zásada, že ak neexistujú špecifické procesné pravidlá (napríklad ako vo veci prístupu k informáciám o životnom prostredí), vtedy sa vo veci správneho rozhodnutia možno priamo obrátiť na súd. Neexistujú osobitné pravidlá, pokiaľ ide o účasť verejnosti a s tým súvisiace rozhodnutia.

Ak sa v zákone nestanovujú osobitné pravidlá upravujúce potrebu podať správnu námietku, vtedy sa správne rozhodnutia môžu priamo postúpiť správnomu súdu.

Správne sudy preskúmajú procesnú aj materiálnu zákonnosť všetkých správnych rozhodnutí.

Súdy preskúmajú vecné a odborné zistenia a výpočty, ak sa považujú za súčasť rozhodnutia.

Správne sudy kontrolujú aj zákonnosť správneho plánovania. Podmienky týkajúce sa aktívnej legitímácie, pravidiel dokazovania, pravidiel prejednávania alebo rozsahu súdneho preskúmania nie sú v tejto oblasti ničím špecifické.

Pokiaľ ide o aktívnu legitimáciu: Každá fyzická osoba, ktorá je procesne spôsobilým účastníkom súdneho konania postúpiť vec sudcovi správneho súdu môže. Táto spôsobilosť sa posudzuje na základe pravidiel občianskeho práva. Z toho dôvodu neplnoprávni maloletí, ako aj dospelé osoby, ktoré majú v dôsledku zmenených mentálnych schopností súdom ustanoveného opatrovníka („sous la sauvegarde de la Justice“), ako aj osoby odsúdené za trestný čin sú zbavené spôsobilosti na právne úkony. Judikatúra správnych súdov však pripúšťa, že určité osoby, i keď sú podľa občianskeho zákonníka nespôsobilé, sú spôsobilé na podanie opravného prostriedku vo veci prekročenia právomoci proti rozhodnutiam, ktoré narúšajú „základný princíp práva v zmysle habeas corpus“.

Právnické osoby alebo skupiny osôb môžu podať opravný prostriedok proti opatreniam, ktoré majú vplyv na ich vlastné záujmy (existenciu, majetok, činnosť, prevádzkové podmienky), ako aj požadovať náhradu spôsobenej majetkovej a nemajetkovej škody. Na súd sa však môžu obrátiť aj v prípade, že obhajujú kolektívne záujmy tých, ktorých zastupujú, pokiaľ sa daným nariadením alebo napadnutým opatrením tieto kolektívne záujmy poškodzujú.

Rovnako ako v prípade súkromnoprávneho konania, nesie dôkazné bremeno aj v rámci správneho konania navrhovateľ. Táto zásada sa však uplatňuje trochu inak, v prípade správneho konania zmiernuje najmä v prípade, keď sú dôkazné prvky v rukách orgánu správy, alebo v prípade, keď vznikne zodpovednosť založenú na princípe predpokladu, predkladateľ petície je oslobodená od povinnosti dokázať údajnú vinu a je na orgáne správy, aby dokázal, že sa nedopustil chyby. Vzhľadom na vyšetrovaciu povahu konania sudca správneho súdu, ktorý má významné vyšetrovacie právomoci, v skutočnosti zásadne prispieva k preukázaniu skutkového stavu. V prípade potreby môže nariadiť prístupnosť dokumentov alebo môže sám pristúpiť k určitému vyšetrovaniu priamym preskúmaním aktov alebo dokumentov, návštevami v teréne, účasťou na vypočutiach alebo preskúmaním znaleckých posudkov.

V článku L. 6 zákona o správnom súdnictve je zakotvená zásada, na základe ktorej „musí byť konanie verejným pojednávaním“.

Pravidlo zákonnosti zahŕňa meniace sa požiadavky vzhľadom na to, že ho vykladá a uplatňuje konkrétny správny súd. Toto pravidlo predovšetkým nevyklučuje, že správne orgány disponujú slobodou konania, čo je ilustráciou toho, čo sa nazýva ich „plná právomoc konať“.

Keď má správny orgán možnosť voľby medzi prijatím rozhodnutia alebo nevydaním žiadneho rozhodnutia alebo medzi dvomi alebo viacerými rozhodnutiami s odlišným obsahom, ktoré však pritom v rovnakej miere zachovávajú súlad s právnymi predpismi, sudca nie je vždy povinný kontrolovať primeranosť voľby, pre ktorú sa správny orgán rozhodol.

Na dôvažok, povinnosť uplatňovať pravidlo zákonnosti sa poníma viac alebo menej prísne v závislosti od toho, či sa súdna kontrola uskutočňuje ako „bežná kontrola“ alebo ako „obmedzená kontrola“. Kontrola bude obmedzená na prípady, keď sporné rozhodnutie bolo prijaté pri výkone diskrečnej právomoci, to znamená, že zákonnosť rozhodnutia sa musí posúdiť. Sudca správneho súdu bude v takomto prípade kontrolovať, či rozhodnutie vychádza z faktickej chyby, nesprávneho právneho posúdenia alebo zo zneužitia právomoci; kontrola právneho posúdenia skutočností sa však zameria len na zjavné chyby posudzovania. V zvyčajných prípadoch, keď sa rozhodnutie správneho orgánu riadi právnymi kritériami a keď sudca v dôsledku toho vykoná bežnú kontrolu, sa skontrolujú všetky chyby, ku ktorým došlo pri právnej kvalifikácii skutočností.

V určitých prípadoch sa bežná kontrola a obmedzená kontrola vykonávajú za osobitných podmienok. Obmedzená kontrola potom nezahŕňa hľadanie zjavnej chyby posudzovania, keď je dané rozhodnutie výsledkom nezávislého posudzovania uskutočneného správnym orgánom (príklad výberových komisií).

Sudca má aj právomoc vyvažovať klady a zápory správneho rozhodnutia; rozhodnutie je zákonné len v tom prípade, ak primerane odráža skutočnosť.

Súčasťou postupu na udelenie povolenia pre zariadenie, ktoré je predmetom ochrany životného prostredia, je posudzovanie vplyvov na životné prostredie (rozhodnutie o overovaní posúdenia vplyvov na životné prostredie alebo rozhodnutie o určení rozsahu). Je možné požiadať správne súdy o anulovanie tohto povolenia alebo schválenia projektu vzhľadom na neexistenciu EIA alebo na nedostatočné EIA [1].#_ftn1 Nie je však možné priamo sa obrátiť na súdy vo veci námietky proti takémuto EIA.

Súdy môžu konečné povolenia preskúmať. Podmienky týkajúce sa aktívnej legitímácie, pravidiel dokazovania, pravidiel pojednávania alebo rozsahu súdneho preskúmania nie sú v tejto oblasti ničím špecifické.

Správne súdy preskúmajú procesnú aj materiálnu zákonnosť všetkých správnych rozhodnutí. Súdy preskúmajú vecné a odborné zistenia a výpočty, keď súvisia s daným rozhodnutím. Kontrole sa podrobuje aj štúdia vplyvu na životné prostredie, keďže ide o hlavný aspekt procesnej zákonnosti.

Hlavnou podmienkou, ktorú je potrebné splniť, aby bol opravný prostriedok prípustný, je preukázanie záujmu na podniknutí právnych krokov.

S výnimkou výnimočného prípadu, keď verejný orgán má zaručený právny mandát, ktorý ho splnomocňuje na podniknutie krokov proti opatreniam, ktoré považuje za nezákonné (prípady žiadostí prefektov o súdne preskúmanie), na výkon opravného prostriedku oprávňuje preukázanie záujmu. Tento záujem, ktorého existencia sa posudzuje v čase podania opravného prostriedku, môže mať rôznu povahu: morálny alebo materiálny, individuálny alebo kolektívny záujem.

Vo všetkých prípadoch musí ísť o záujem osobný, oprávnený a relevantný. Prvá z týchto požiadaviek zabraňuje tomu, aby osoba konala v mene inej osoby bez mandátu, respektíve zabezpečuje to, aby osoba vzniesla námietku len ako občan, spotrebiteľ alebo zvolený verejný činiteľ vo veci zákonnosti aktu. Existencia záujmu s ochrannou funkciou je nutná na zabránenie tomu, aby sa účelom opravného prostriedku stalo zachovanie protizákonnej alebo nemorálnej situácie. A napokon, pozícia, z ktorej navrhovateľ koná, musí súvisieť s napadnutým rozhodnutím. Na dôvažok, predmetný záujem musí byť priamy a určitý, to znamená priamo a určite poškodený napadnutým rozhodnutím.

Správne súdy preskúmajú procesnú aj materiálnu zákonnosť rozhodnutí o IPKZ [2], ako aj zákonnosť všetkých správnych rozhodnutí.#_ftn2 Musia preskúmať aj vecné a odborné zistenia, výpočty a dokumentáciu k IPKZ, ak sa tieto prvky považujú za súčasť rozhodnutia. Súdy preskúmajú vecné a odborné zistenia a výpočty, ak sa považujú za súčasť rozhodnutia.

Argumenty predložené na podporu žaloby o neplatnosť správneho rozhodnutia (podanie opravného prostriedku vo veci zneužitia právomoci) sa delia na dve kategórie: formálnu a materiálnu zákonnosť.

Formálne znaky nezákonnosti sa týkajú vykonávania aktu: nekompetentnosť autora aktu, procesná nezákonnosť, chyba alebo nezrovnalosť (vrátane neuvedenia odôvodnenia).

Zákonnosť prostriedkov sa týka obsahu, podstaty aktu, faktickej chyby alebo nesprávneho právneho posúdenia:

- nesprávne právne posúdenie: uplatnenie pravidla alebo právnej normy, ktorá nie je uplatniteľná, alebo nesprávny výklad uplatniteľného pravidla
- Faktická chyba: chyba pri opise faktov alebo zjavne nesprávne posúdenie v prípade, keď sudca vykonáva obmedzenú kontrolu,

a zneužitie konania alebo právomoci.

S cieľom byť legitimovaný na správnych súdoch nie je potrebné zapojiť sa do fázy verejných konzultácií v rámci postupu IPKZ alebo EIA ani predložiť pripomienky.

Podanie opravného prostriedku vo veci zneužitia právomoci je pre účastníkov konania v značnej miere prístupné, nejde však o „actio popularis“. Na to, aby sa oprávnený na prístup k spravodlivosti, musí odôvodniť svoj „záujem“ vo vzťahu k obsahu rozhodnutia, ktorý však ponímajú značne liberálne a široko správnych súdov. Tento záujem musí byť priamy, určitý a skutočný.

Správne súdy majú vo všetkých veciach právomoc vydávať súdne príkazy (injonction).

Sudca správneho súdu dlho odmietal vydať súdne príkazy pre správny orgán, a to ani na účel výkonu jeho rozhodnutí. Jediným opravným prostriedkom dostupným pre adresáta rozhodnutia bolo podanie ďalšieho opravného prostriedku proti nečinnosti správneho orgánu. Zákon z 1995. februára 8 zveruje správny súdom možnosť vydať pre správne orgány súdne príkazy na účel prijatia vykonávacieho nariadenia v určenom smere alebo vydania nového rozhodnutia v rámci vopred stanovenej lehoty.

Navrhovateľ sa v tejto súvislosti musí obrátiť na súd s osobitnou žiadosťou o vydanie súdneho príkazu. Tomuto súdnemu príkazu podliehajú verejné orgány alebo inštitúty súkromného práva zodpovedné za správu verejných služieb.

Právomoc vydávať súdne príkazy je spojená s možnosťou uložiť trest. O tento trest je potrebné požiadať; výnimkou v tejto súvislosti je Štátna rada, ktorá môže trest vyniesť automaticky a, na dôvažok, má podporu špecializovaného oddelenia zodpovedného za kontrolu výkonu jej rozhodnutí.

Pokiaľ ide o zariadenia, ktoré sú predmetom ochrany životného prostredia, sudca správneho súdu má právomoc vydať súdny príkaz proti prefektovi. Môže požadovať výkon všetkých opatrení, ktoré považuje za potrebné.

V. Prístup k spravodlivosti proti konaniu alebo opomenutiu

Žaloby proti súkromným osobám alebo súkromným spoločnostiam možno podať priamo na všeobecných občianskoprávných súdoch alebo trestných súdoch. Trestné súdy môžu fyzickej osobe, keď spôsobila environmentálnu škodu, uložiť pokutu (je tu aj tá možnosť, že jednotlivec bude odsúdený na trest odňatia slobody). Možné to však je len v prípade, ak inkriminovaný skutok bol už v predchádzajúcom období zákonom vymedzený ako trestný čin. Vzhľadom na skutočnosť, že neexistuje všeobecný zoznam trestaných činov v oblasti životného prostredia, sudcovia trestného súdu sa musia odvolávať na taxatívny zoznam uvedený v trestnom poriadku. Sudcovia občianskoprávne súdu môžu odsúdiť súkromné osoby alebo súkromné spoločnosti na nahradenie environmentálnej škody v prípade, keď sú splnené tri podmienky:

- (1) za danú škodu je zodpovedný pôvodca,
- (2) daný čin spôsobil nahraditeľnú škodu,
- (3) a existuje príčinná súvislosť medzi daným činom a danou škodou.

Niektoré systémy občianskoprávnej zodpovednosti môžu uvádzať zodpovednosť dokonca aj v prípade, keď nedošlo k zavineniu (zodpovednosť za veci alebo za konanie tretích osôb, alebo za chybné výrobky). Prevádzkovateľ zariadenia môže mať takisto nariadené, aby vyčistil znečistené miesto (obnovil ho).

Žaloby proti verejným orgánom (verejným orgánom s celoštátnou alebo miestnou právomocou) v záujme ochrany životného prostredia možno podať priamo na správnych súdoch. Tieto opravné prostriedky umožňujú správny súdom zrušiť nezákonné správne rozhodnutia (napr. povolenia), uložiť súkromným prevádzkovateľom nové požiadavky na účel zlepšenia ochrany životného prostredia alebo brať na zodpovednosť verejné orgány s celoštátnou alebo miestnou právomocou. Táto zodpovednosť sa najčastejšie uplatňuje v prípadoch zistených nedostatkov týkajúcich sa právomoci kontroly, ktorú vykonávajú verejné orgány. Takýchto prípadov je však málo. Štátna rada niekedy zdieľa zodpovednosť medzi štátom a samosprávami (pozri napríklad: Štátna rada, 2007. júlu 13, samospráva Taverny, č. 293210). Zákonom z 1. augusta 2008 uverejneným na účel transpozície smernice EÚ z 21. apríla 2004 sa nevytvorila zásada subsidiárnej zodpovednosti štátu v prípade nemožnosti uplatňovať zásadu „znečisťovateľ platí“.

V článku L 165 – 2 zákona o životnom prostredí, ktorý bol vypracovaný na základe zákona č. 2008 – 757 z 1. augustu 2008, sa predpokladá vypracovanie vyhlášky, v ktorej sa určia príslušné orgány pre oblasť zodpovednosti za spôsobené environmentálne škody. Vyhláška č. 2009 – 496 z 30. apríla 2009 určil viacero orgánov štátu, v súlade s druhmi projektov, plánov a programov: minister životného prostredia, Všeobecná rada pre životné prostredie a udržateľný rozvoj, prefekt daného regiónu, ďalší prefekt koordinátora alebo prefekt pre morské oblasti (námorného).

Na žaloby v otázkach životného prostredia sa nevzťahujú žiadne osobitné pravidlá. Zodpovednosti štátu sa nemožno dovolávať priamo na správnych súdoch. Sťažnosť predložená sudcovi je vždy opravným prostriedkom podaným proti explicitnému alebo implicitnému zamietnutiu zo strany štátu alebo proti pozitívnej odpovedi považovanej za nedostatočnú.

Na podmienky súdneho preskúmania vecí týkajúcich sa environmentálnej zodpovednosti sa vo francúzskom právnom systéme nevzťahujú žiadne osobitné pravidlá. Právnici sa musia odvolávať na všeobecné zásady zodpovednosti štátu. Sudcovia správnych súdov môžu zrušiť zamietnutie žiadosti a odsúdiť štát v prípade, ak (1) je zodpovedný za spôsobenú škodu, (2) toto konanie (alebo častejšie nekonanie) spôsobilo nahraditeľnú škodu, a (3) existuje tu príčinná súvislosť.

Keď sa nezákonné rozhodnutie správneho orgánu týkajúce sa environmentálnych záležitostí zruší, na žiadosť navrhovateľa musia správne súdy požiadať príslušné verejné orgány o vyvodenie dôsledkov tohto zrušenia.

Existuje niekoľko systémov environmentálnej zodpovednosti. Každý z nich vychádza zo špecifických podmienok. Na správnych súdoch sa možno dovolávať zodpovednosti znečisťovateľa na základe „smernice o IPPC“ (zodpovednosť prevádzkovateľa), pravidiel o odpadovom hospodárstve (zodpovednosť držiteľa), alebo osobitného systému stanoveného zákonom z 1. augusta 2008. Na občianskoprávných súdoch sa môžu environmentálne škody kompenzovať na základe systémov všeobecnej občianskoprávnej zodpovednosti (za pochybenie, nedbanlivosť, a v niektorých prípadoch aj bez zavinenia) alebo na základe osobitných povinností (za nadmerné rušenie susedov, škodu spôsobenú určitými druhmi znečistenia: uhľovodíkmi a jadrovými zariadeniami). Trestné súdy môžu vyniesť tresty za spôsobenie environmentálnej škody, ktoré bola už v predchádzajúcom období zákonom vymedzená ako trestný čin.

VI iné prostriedky prístupu k spravodlivosti

V otázkach životného prostredia sa pravdepodobne budú uplatňovať všetky postupy všeobecných súdov – správne, občianskoprávne alebo trestnoprávne. V tejto oblasti sa neuplatňujú ďalšie osobitné pravidlá.

Neexistujú osobitné verejné orgány zodpovedné za zabezpečenie prístupu k spravodlivosti v environmentálnych záležitostiach. V oblasti práva životného prostredia môže zasiahnuť ombudsman (I), prokurátori a všetky súdy.

Úrad ombudsmana bol vytvorený zákonom z 3. januára 1973 podľa vzoru švédskeho ombudsmana. Ide o „nezávislý správny orgán“ zodpovedný za zlepšovanie vzťahov medzi občanmi a verejnými správami. Ombudsman zasahuje v sporoch medzi občanmi a verejnými orgánmi. Zodpovedá za navrhovanie riešení na účel zmierlivého vyriešenia sporov. Tento úrad zmenil 11. januára 2011 názov a v súčasnosti sa nazýva „obhajca práv“ (défenseur des droits).

Prokurátor (Procureur de la République) je štátny zástupca (le magistrat) zodpovedný za vedenie „trestného stíhania“ (l'action publique) v rámci právomoci „súdu prvého stupňa“ (Tribunal de Grande Instance – TGI), hlavného občianskoprávneho a trestného súdu prvého stupňa. Prokurátori podliehajú právomoci ministra spravodlivosti. Ich pôsobnosť sa vykonáva najmä v oblasti trestných vecí. Prokurátor v súlade so zásadou diskrečnej právomoci prokurátora rozhoduje o trestnom stíhaní páchateľov, prípadne o nezačatí trestného stíhania (aj v oblasti životného prostredia).

Keď dôjde k trestnému činu týkajúcemu sa životného prostredia, dostupná je možnosť podania súkromnoprávnej žaloby (poursuites privées).

V prípade nečinnosti správnych orgánov alebo ich nevhodného konania možno na správnych súdoch podať dva druhy žalôb:

- žalobu o neplatnosť proti nezákonnému správnomu rozhodnutiu: „podanie opravného prostriedku vo veci zneužitia právomoci“.
- žalobu o náhradu škody proti verejnému orgánu, keď sa preukáže, že nečinnosť alebo nevhodné konanie spôsobilo škodu.

Aktívna legitímácia VII

V článku 31 občianskeho súdneho poriadku (Code de procédure civile) sa uznáva aktívna legitímácia tých, ktorí majú záujem a sadnutím. Navrhovateľ musí preukázať oprávnený záujem chránený zákonom, ako aj osobný a priamy záujem (zásada „uplatňovanie vlastných nárokov výlučne vo vlastnom mene“ – „no one argues with attorney“). Zákon umožňuje aj právnickým osobám; vrátane združení; MVO; a profesionálnych, v súlade so zákonom vytvorených profesijných združení, obhajovať spoločné záujmy ich členov. Záujem predložiť vec súdu musí vzniknúť a pretrvávať, avšak súdy v niektorých prípadoch uznali prípustnosť žalôb aj vtedy, keď bol záujem neurčitý alebo sa vzťahoval na budúcnosť.

Tieto pojmy občianskeho práva sa opierajú o judikatúru správnych súdov a ich výklad je pragmatický a široký. „opravný prostriedok vo veci zneužitia právomoci“ môže byť voľne použitý proti ktorémukoľvek správnomu rozhodnutiu, avšak nepostačuje občianstvo na konanie: nejde o „actio popularis“. Preto, aby boli oprávnené vykonávať ju, žalobcovia musia odôvodniť svoj „záujem o aktívnu legitímáciu“, ktorý je priamy, určitý a súčasné (CE, 21 décembre 1906, Union des propriétaires et des contribuables du district de la Croix – Seguey – Tivoli, Recueil Lebon, s. 962 – CE, december 21, 1906, Únia vlastníkov a daňových poplatníkov okresu Cross-Seguey – Tivoli, Recueil Lebon, s. 962).

Tieto zásady sa vzťahujú na všetkých navrhovateľov: súkromné osoby, právnické osoby, ktoré sa spravujú súkromným právom, francúzske alebo zahraničné združenia, MVO atď.

Vo Francúzsku neexistuje mechanizmus „actio popularis“.

Ombudsman nemôže zasahovať do konaní na súdoch ani spochybniť platnosť súdneho rozhodnutia. Ombudsman však môžu vydať príkazy verejným orgánom, keď odmietli vykonať súdne rozhodnutie v prospech navrhovateľa.

Prokurátori nemajú spôsobilosť konať na správnych súdoch. Môžu konať iba v trestných veciach.

Všetky ostatné verejné inštitúcie majú aktívnu legitímáciu konať na správnych súdoch, keď chcú uplatniť svoj záujem alebo ho chrániť.

Neexistujú žiadne osobitné pravidlá EIA a IPKZ týkajúce sa aktívnej legitímácie súkromných osôb/MVO a prístupu k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia.

VIII právne zastúpenie

Na správnych súdoch prvého stupňa (článok R. 431 – 2 zákona o správnom súdnictve), zastupovanie právnym zástupcom je uložené vo veciach neobmedzenej súdnej právomoci: v podstate súdne spory vo veciach peňažných alebo zmluvných. Ostatné spory sú implicitne vylúčené z uplatňovania pravidla povinného zastúpenia. Na správnych odvolacích súdoch (článok R. 811 – 7 zákona o správnom súdnictve) zastupovanie právnym zástupcom je pravidlom (jedinými výnimkami sú: údajné prekročenie právomoci v súvislosti s verejnou službou a údajné porušenie pravidiel cestnej premávky).

Na súdoch prvého stupňa ako aj na odvolacích súdoch sa na štát nevzťahuje povinnosť byť zastúpený právnym zástupcom.

Sa pravidlo povinného zastúpenia vykladá širšie pred štátnou radou: Toto pravidlo je kasačná sťažnosť (výnimkou sú niektoré situácie ako napr. súdny spor týkajúci sa sociálnej pomoci). Pokiaľ ide o veci prekročenia právomoci v prvom a poslednom stupni, zastupovanie právnym zástupcom nie je povinné.

Keď nedôjde k náprave, neprítomnosť advokáta sa sankcionuje vyhlásením neprípustnosti žaloby.

Právne predpisy v oblasti životného prostredia sú jednou z domén označení špecializácie používaných v právnických profesiách (výnos z 28. decembra 2011, Úradný vestník Francúzskej) č. 0301 z 2011. decembra 29, strana 22577). Webová lokalita každej advokátskej komory zahŕňa zoznam advokátov, ktorí sa na túto oblasť špecializujú. V mene jednotlivých poškodených môže konať každé environmentálne združenie, ktoré dostane na to príslušný mandát. Môže takisto konať proti akémukoľvek správne rozhodnutiu, ktoré môže mať nepriaznivý vplyv na životné prostredie.

IX dôkazov

Rovnako ako v súkromnoprávných konaniach, aj v správnych konaniach nesie dôkazné bremeno navrhovateľ. Táto zásada sa však v prípade správneho konania zmierňuje najmä v prípade, keď sú dôkazné prvky v rukách orgánu správy, alebo v prípade, keď dôjde k vzniku zodpovednosti; vtedy sa navrhovateľ na základe predpokladu domnienok oslobodzuje od povinnosti dokázať údajnú vinu a je na orgáne správy, aby dokázal, že sa chyby nedopustil.

Vzhľadom na vyšetrovaciu povahu konania sudca správneho súdu, ktorý má významné vyšetrovacie právomoci, v skutočnosti zásadne prispieva k preukázaniu skutkového stavu. V prípade potreby môže nariadiť predloženie dokumentov alebo môže sám prísť k určitému vyšetrovaniu priamym preskúmaním aktov alebo dokumentov, návštevami v teréne, účasťou na vypočutiach alebo preskúmaním znaleckých posudkov.

Zmluvné strany môžu vždy predložiť nové dôkazy. Postup uplatniteľný na správne súdy sa nazýva „vyšetrovací“ (inquisitoire): To znamená, že sudca považuje hlavného konania. Oznamuje argumenty, ktoré predložili účastníci konania. Takisto môže požiadať účastníkov konania, aby predložili nové dokumenty na preukázanie skutkového stavu. Môže si takisto vyžiadať znalecký posudok.

Konanie na správnych súdoch sa odlišuje od konania na všeobecných občianskoprávných súdoch. Strany na občianskoprávných súdoch počas konania požiadajú súd, aby nariadil vyšetrovanie resp. vyžiadal si znalecký posudok. Správny sudca nie je viazaný na žiadosť zmluvných strán: nie je povinné, aby znalecký posudok, keď ho o to jedna zo strán požiadala, ak sa súd domnieva, že predložené dokumenty na prijatie rozhodnutia postačujú. Môže si však vyžiadať znalecký posudok aj v prípade, ak strany takúto žiadosť nepredložili.

Sudca nie je nikdy viazaný závermi znaleckého posudku. Musí vždy kriticky posúdiť predložené dokumenty. Jeho rozhodnutie sa môže zakladať na iných prvkoch danej veci, ktoré môžu byť v rozpore so závermi znaleckého posudku. Tento oddávna uplatňovaný princíp je výslovne stanovený v článku 22 zákona z 1889. júla 22, ktorý sa uplatňuje na správne sudy, a je zakotvený aj v judikatúre Štátnej rady.

X príkazu ukladajúceho povinnosť zdržať sa určitého konania

Zásada okamžitej vykonateľnosti správnych rozhodnutí je podľa judikatúry základným pravidlom verejného práva (CE, Ass., 2. júla 1982, Huglo et autres). Správne rozhodnutia sa preto môžu vykonať okamžite, bez ohľadu na súdne konanie. Klasický opravný prostriedok proti takýmto rozhodnutiam predložený súdu nemá odkladný účinok. Existujú niektoré výnimky, hlavne v oblasti prisťahovalectva alebo daňových právnych predpisov, nie však v záležitostiach životného prostredia.

Existuje možnosť vydať súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania (mesures d'injonction) proti správnym rozhodnutiam v správnych súdnych konaniach týkajúcich sa záležitostí životného prostredia – rovnako ako aj vo všetkých ostatných veciach. Táto možnosť neexistuje v konaniach na správnych súdoch proti rozhodnutiam alebo nekonaniu zo strany ďalších súkromných subjektov. Takýto postup však môžu uplatniť všeobecné občianskoprávne sudy („référé civil“).

Dočasné prerušenie výkonu v núdzových prípadoch umožňuje o odklad výkonu správneho rozhodnutia dotedy, kým sudca rozhodne o zákonnosti tohto rozhodnutia. Navrhovateľ musí preukázať naliehavosť danej veci a existenciu vážnych pochybností o zákonnosti rozhodnutia, aby sudcovi mohol v priebehu niekoľkých dní rozhodnúť o predbežnom opatrení.

Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu správneho súdu vo veci súdneho príkazu. Tento opravný prostriedok musí byť podaný priamo Štátnej rade.

XI náklady

Trovy konania zahŕňajú súdne poplatky a odmenu pre právnych zástupcov.

- Súdne trovy sú definované v oddiele 695 Občianskeho súdneho poriadku. Tieto náklady sú regulované alebo tarifné poplatky:
 - náklady na súdneho úradníka (frais d'huissiers); zákon stanovuje, že oznámenie o začatí súdneho konania a takisto aj rozsudky zasiela namietateľovi súdny úradník;
 - úhrady, známe ako „postulation a propagačnej“ (vyhláška č. 784 – 72 z augusta 25, 1972, revidovaný v 1975), ktoré sú rozdelené na „paušálny poplatok“ v závislosti od povahy súdneho konania, a na „pomerný podiel“ vypočítané na základe finančných dôsledkov súdneho konania;
 - a „odmeny znalcom“.

Na správnych súdoch sa neuvádzajú náklady na súdneho úradníka ani náklady na zastupovanie v súdnom spore.

- Odmena pre právnych zástupcov. Tieto poplatky sa nazývajú „nevymožiteľné“, pretože nemôžu byť refundované (vrátené), keďže nie sú „vyžadované zákonom.“

Náklady, ktoré vznikli právnomu zástupcovi v súvislosti s plnením úloh v mene klienta: kolkové známky na účel registračných poplatkov, obhajoba, ochrana osobnosti (droits de publicité), odmeny znalcom, exekútor poplatky atď.

Kolkové poplatky boli zrušené v prípade žiadostí zaregistrovaných po 2004. januári 1. Od 1. októbra 2011 však každá osoba, ktorá sa dožaduje spravodlivosti, musí zaplatiť kolkovú známku v sume 35 EUR. Táto suma sa musí uhradiť na každej úrovni konania: prvý stupeň, odvolanie, kasácia.

Odmena pre právnych zástupcov sa stanovuje na základe dohody medzi stranami a právnym zástupcom: nie je možné uviesť odhad.

Náklady na účasť znalca v súdnom konaní stanovuje sudca. Napríklad v roku 2009 Všeobecný odvolací súd a Správny súd v Caen navrhli uplatňovať tento sadzobník:

- Poplatky pre znalcov: Od 90 EUR do 180 EUR na hodinu aj viac v závislosti od zložitosti veci.
- Prepisovanie: 7 EUR za stranu.
- Fotokópie: 0,42 EUR za stranu, až 1,5 EUR za farebnú kópiu.
- Dokumenty k dispozícii na CD: 20 EUR za každý kus.

- Poštovné: podľa poštových sadzieb.
- Výdavky za počet kilometrov: 0.60 0.80/km. EUR
- Cestovné trovy, hotel, stravovanie: Na základe predložených dokladov.

<http://www.upem.org/documents/coutjud.html>

Náklady súvisiace so súdnym príkazom ukladajúcim povinnosť zdržať sa určitého konania, resp. s predbežným opatrením sú rovnaké ako v prípade hlavného konania.

Trovy konania zvyčajne hradí neúspešný účastník konania. Podľa článku L 761 – 1 zákona o správnom súdnictve: „vo všetkých prípadoch je strana, ktorá prehrá spor, musí uhradiť druhému účastníkovi konania sumu, ktorú určí sudca v závislosti od vzniknutých nákladov. Sudca zohľadní imanie alebo ekonomickú situáciu účastníka konania zaviazaného na náhradu trov konania. Dokonca môže automaticky, z dôvodov založených na podobných úvahách, rozhodnúť, že neexistuje žiaden dôvod na zaviazanie na náhradu trov konania.“ Správne súdy však zvyčajne obmedzia úhradu trov konania na niekoľko tisíc EUR.

XII mechanizmy finančnej pomoci

Na náklady na konanie v otázkach životného prostredia sa nevzťahujú žiadne osobitné pravidlá. Na konania na správnych súdoch sa uplatňuje len jedna daň. Zákomom z 29. júla 2011 sa stanovila osobitná daň vo výške 35 EUR, ktorá sa má zaplatiť pred začatím konania na súde (správnom alebo inom). Úhrada tejto dane je podmienkou prípustnosti žiadosti. Osoby oprávnené na právnu pomoc túto daň nemusia platiť (pozri odpoveď na otázku č. 2).

Vo Francúzsku existuje „právna pomoc“. Súčasný systém právnej pomoci je upravený zákonom o právnej pomoci (č. 91 – 647 z 10. júla 1991) a výnosom č. 91 – 1266 z 18. decembra 1991. Vzťahuje sa na:

- Právna pomoc: Finančná pomoc určená na súdne konania a mimosúdne urovnávanie sporov;
- Pomoc na odmeny pre právnych zástupcov v trestnom konaní, ktorí sú k dispozícii ako alternatíva k trestnému stíhaniu (súdny zmier a mediácia), na právnu pomoc pre osoby zadržané políciou na účely výsluchu ako aj na disciplinárne konanie vo väzniciach;
- Prístup k právnym predpisom (informácie, usmernenie, bezplatné právne poradenstvo). Právna pomoc umožňuje príjemcovi získať bezplatnú pomoc advokáta alebo iného odborníka z právnej praxe [súdny úradník, právny zástupca (avoué), notár, licitátor, atď.] a byť oslobodený od súdnych trov.

Právna pomoc je k dispozícii aj v záležitostiach životného prostredia, a to bez akýchkoľvek osobitných pravidiel.

Právna pomoc podlieha požiadavkám, pokiaľ ide o zdroje, štátnu príslušnosť, pobyt a prípustnosť. Právnu pomoc možno dostať v prípade, ak priemer úhrnných zdrojov za predchádzajúci kalendárny rok nepresiahol určitú prahovú hodnotu stanovovanú každý rok zákonom. Nárok na právnu pomoc vznikne v prípade, ak ide o francúzskeho štátneho príslušníka alebo o občana Európskej únie alebo cudzieho štátneho príslušníka s obvyklým a oprávneným pobytom vo Francúzsku. Zásadne sa požaduje obvyklý a oprávnený pobyt vo Francúzsku. Právna pomoc sa poskytuje v prípade, ak žaloba nie je zjavne neprípustná alebo bezpredmetná. Tieto podmienky platia aj pre MVO.

Väčšina odborových zväzov a spotrebiteľských mimovládnych organizácií ponúka svojim členom bezplatnú právnu pomoc poskytovanú právnikmi. Väčšina právnikov poskytuje aj bezplatný úvodný pohovor. Na otázky životného prostredia sa nevzťahujú žiadne osobitné postupy.

Tzv. právne kliniky (cliniques juridiques) sú pomerne nové organizácie vo Francúzsku. V súčasnosti existuje 4 kliník vo Francúzsku, dve pre občianskoprávne a dve sa týkali ľudských práv (La Maison du droit univerzity v Paríži II; http://www.u-paris2.fr/63247158/0/fiche___pagelibre/&RH=ORGA_ETUDES Právo na Univerzite v Tours kliniky; Právne poradenstvo v oblasti základných práv na Univerzite Caen; Euclid klinike práva na univerzite Paris Ouest Nanterre). Žiadna z nich sa nezaobráva vecami týkajúcimi sa životného prostredia.

Existuje aj čoraz viac právnikov špecializujúcich sa na právne predpisy v oblasti životného prostredia, ako aj mnohé MVO na ochranu životného prostredia vo Francúzsku. Štát uznáva niektoré z nich ako poskytovateľov verejnoprospešných služieb; ako príklad možno uviesť France Nature Environnement (FNE) – francúzsku federáciu združení na ochranu prírody a životného prostredia. FNO združuje 3,000 MVO (na zemepisnej alebo tematickej báze).

Včasnosť XIII

Existuje zásada, že o implicitne zamietavom rozhodnutí možno hovoriť vtedy, keď správny orgán neodpovie po uplynutí lehoty dvoch mesiacov na žiadosť navrhovateľa (článok 21 zákona z 2000. apríla 12).

V niekoľkých oblastiach sa zákonom ustanovil režim tichého súhlasu. Absencia odpovede správneho orgánu v lehote stanovenej zákonom potom spôsobuje vznik tichého súhlasu. Odhladiac od tejto hypotézy môže správny súd rozhodnúť o zodpovednosti verejného orgánu v prípade, keď sa preukáže, že toto oneskorenie je neobvyklé a spôsobilo žalobcovi ujmu.

Pre súdne konania v otázkach životného prostredia nie sú zákonom stanovené žiadne osobitné lehoty.

Musíme rozlišovať aj medzi konaním vo veci samej a naliehavým konaním.

V prípade konania vo veci samej Parlament stanovil pre správne súdy na všetkých úrovniach (súd prvého stupňa, odvolací a kasačný súd) v prílohe ku každoročnému zákonu o štátnom rozpočte tento cieľ: vydať rozhodnutie v lehote maximálne jedného roka.

V prípade naliehavého konania je rozhodnutie súdu vydané zvyčajne v lehote do jedného týždňa, maximálne do jedného mesiaca, niekedy v priebehu 2 alebo 3 dní.

Neexistuje žiadna právne stanovená lehota pre konanie vo veci samej. Lehoty pre naliehavé konanie však stanovené sú: napríklad keď ide o konanie týkajúce sa ohrozenia základných slobôd, sudca vydá rozhodnutie do 48 hodín.

Existuje dôležitá zásada zakotvená v judikatúre vydanéj v roku 2002. „majú účastníci konania právo na to, aby ich žiadosti boli posúdené v primeranej lehote podľa zásady stanovenej v článku 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Porušenie uvedenej povinnosti nemá vplyv na platnosť súdneho rozhodnutia. Keď však nerespektovanie práva získať súdne rozhodnutie v primeranom čase spôsobilo ujmu, môžu účastníci konania získať náhradu škody „spôsobenej nesprávnym fungovaním správnych súdov“.

Referencia: Conseil d'Etat Assemblée, 28 juin 2002, garde des Sceaux magiera V. M., <http://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriAdmin.do?oldAction=rechJuriAdmin&idTexte=CETATEXT000008099419&fastReqId=109660118&fastPos=7...> č. 239575.

[↗ &fastpos = 7](#)

XIV ďalšie otázky

Žaloba o neplatnosť správneho rozhodnutia je prípustná iba v prípade, ak je podaná proti „správne mu aktu spôsobujúceho ujmu“ („acte administratif faisant grief“ podľa francúzskeho správneho práva). Správny akt sa považuje za správny akt spôsobujúci ujmu v prípade, keď má právne účinky: mení právny systém alebo porušuje práva a povinnosti občanov. Zákon, ktorým sa zasahuje len v rámci určitého postupu určeného na prípravu následného hlavného rozhodnutia, je len prípravným aktom, a na správnom súde ho nemožno napadnúť. V záležitostiach životného prostredia sa uplatňujú všetky tieto všeobecné pravidlá.

Právo na prístup k informáciám o životnom prostredí sa riadi všeobecnou zásadou zakotvenou v zákone č. 78 – 753 z 17. júla 1978 a vyhláška č. 2005 – 1755 z 30. decembra 2005 o prístupe k správnym dokumentom, ako aj v osobitných noriem napísané zákona o životnom prostredí (články L. 124 – 1 až L. 124 – 8 a R. 124 – 1 až R. 124 – 5). Všetky tieto dokumenty boli zhrnuté v ministerskom obežníku uverejnenom 18. októbra 2007.

Hlavná webová lokalita venovaná tejto téme: Francúzske ministerstvo pre životné prostredie:

[↗ http://www.toutsurlenvironnement.fr/aarhus/laccés-du-citoyen-la-justice](http://www.toutsurlenvironnement.fr/aarhus/laccés-du-citoyen-la-justice)

Zmierovacie konanie, súdny zmier a rozhodcovské konanie sú metódy na urovnávanie sporov, ktoré nemajú v správnych konaniach taký priestor ako v súdnych sporoch na základe súkromného práva. Článok L. 211 – 4 zákona o správnom súdnictve udeľuje správny súdom všeobecnú právomoc na zmierovacie konanie. Toto ustanovenie sa však používa iba zriedkavo, berúc do úvahy samotnú povahu správneho konania, ako aj skutočnosť, že v zmluvných veciach už existuje mechanizmus na urovnávanie sporov zmierom prostredníctvom výborov pre mimosúdne urovnávanie sporov týkajúcich sa verejného obstarávania. Verejné korporácie majú právo na kompromis na účel urovnania sporov. Transakcie, ktoré uzatvárajú so súkromnými osobami, predstavujú väčšinou súkromnoprávne zmluvy a nepatria do právomoci sudcu správneho súdu. Na verejné orgány sa vzťahuje zákaz uplatnenia zásady rozhodcovského konania.

Mediácia sa v oblasti životného prostredia nepoužíva často, ale táto myšlienka sa vo Francúzsku stáva čoraz populárnejšou. Existuje veľa nových štúdií o tejto otázke: ako rozvíjať zásadu mediácie vo veciach týkajúcich sa životného prostredia? Zaujímavým v apríli 2012 zorganizovala konferencia „Inštitút pre výskum a vzdelávanie v oblasti rokovania“ so súhrnom uverejnené na „Mediácia, spôsob riešenia konfliktov životného prostredia?“ (vo francúzštine).

[↗ http://gcf.fr/wp-content/uploads/2012/05/CR-SIRENE-29.pdf](http://gcf.fr/wp-content/uploads/2012/05/CR-SIRENE-29.pdf)

Postavenie cudzincov XV

V článku 1 francúzskej ústavy je zakotvená zásada „rovnosti všetkých občanov pred zákonom bez ohľadu na pôvod, rasu alebo vieru rozšírilo mnoho zákonov.“ Tento článok ústavy, ktorý zakazuje diskrimináciu, predovšetkým na základe pohlavia,

zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie. V článku 225 – 1 trestného poriadku sa presne vymedzuje pojem diskriminácie na základe dlhého zoznamu kritérií. Nie sú však v ňom stanovené antidiskriminačné klauzuly týkajúce sa jazyka v procesných právnych predpisoch vo Francúzsku (pozri odpovede č. 2 a 3).

Používať sa musí francúzsky jazyk, a to najmä na súdoch. Ide o veľmi starú zásadu: Bola vyhlásená v kráľovskej vyhláske (ordonnance royale) podpísanej v meste Villers-Cotterets (toto kráľovské rozhodnutie nesie rovnaký názov) dňa 1539. augustu 15. Tento akt sa považuje za „oficiálny rodný list“ francúzskeho jazyka. Bol začlenený do článku 2 ústavy a konkretizovaný zákonom č. 94 – 4 zo 665. augusta 1994 „o používaní francúzskeho jazyka.“

Ak je to potrebné, preklad pre potreby súdnych konaní zabezpečuje a uhrádza vláda, ale len vo veciach týkajúcich sa prisťahovalectva, azylu a trestných vecí.

XVI cezhraničné prípady

Táto otázka sa týka najmä uplatňovania environmentálnej zodpovednosti. Životné prostredie nepozná hranice. Obeť cezhraničného znečisťovania má jedinou možnosť: predložiť túto vec vnútroštátnemu súdu štátu, z ktorého znečisťovanie pochádza, alebo štátu, na ktorého území sa účinky znečisťovania prejavujú. Prípustnosť žaloby podanej na francúzskom súde je možná pod niekoľkými podmienkami týkajúcimi sa právomoci súdov a zásady teritoriality stanovenej v právnych predpisoch. Cudzinci, ktorí nemajú vo Francúzsku pobyt, sa môžu odvolávať na ustanovenia francúzskeho práva. Určiť cezhraničnú zodpovednosť je však podľa platných pravidiel ťažké. Sudcovia narážajú na ťažkosti pri zosúladovaní všeobecnej občianskoprávnej zodpovednosti s osobitnou environmentálnou zodpovednosťou stanovenou zákonom z 1. augustu 2008 o environmentálnej zodpovednosti. Táto transpozícia smernice č. 2004/35 z 2004. aprílu 21 je kodifikovaná v rámci zákona o životnom prostredí (Hlava VI „Predchádzanie niektorým škodám na životnom prostredí a náprava týchto škôd“), a prakticky sa neuplatňuje. V januári 2012 bola uverejnená rozsiahla štúdia o tejto otázke (70 strán):

<http://www.leclubdesjuristes.com/notre-expertise/a-la-une/risque-environnemental-affaire-erika>

Francúzsky zákon o životnom prostredí v anglickom znení:

http://www.legifrance.gouv.fr/content/download/1963/13739/version/3/file/Code_40.pdf

Túto problematiku možno preskúmať aj na základe vo Francúzsku známeho prípadu, ku ktorému došlo po havárii tankera Erika plaviaceho sa pod maltskou vlajkou v decembri 1999 v medzinárodných vodách v rámci francúzskej výhradnej hospodárskej zóny pri pobreží Bretónska. V dôsledku tejto nehody sa znečistilo 400 km pobrežia. Občianskoprávny odvolací súd v Paríži rozsudkom z 30. marca 2010 odsúdil za toto znečistenie vlastníka a správcu tohto plavidla – klasifikačnú spoločnosť.

Pojem verejný záujem nie je v cezhraničnom kontexte špecifický. Uplatniteľné sú všeobecné pravidlá (najmä o prípustnosti žiadosti na základe pojmu právny záujem).

Francúzske správne právo uznáva rovnaké právo na prístup k správnym súdom pre osoby alebo MVO s bydliskom, resp. sídlom v zahraničí, ako aj pre navrhovateľov s pobytom vo Francúzsku. Osoby s pobytom v zahraničí však nemajú nárok na právnu pomoc. Správny súd v Štrasburgu rozhodol v roku 1983 vo veci známej ako „Alsaské draselné bane“ (Mines de potasse d'Alsace), že zahraničné právnické osoby podľa verejného práva môžu byť spôsobilé byť účastníkmi konania na francúzskom správnom súde. V roku 2007 bola vo francúzštine uverejnená zaujímavá štúdia o tejto problematike, konkrétne v oblasti vodného hospodárstva: Jochen sohnle, „Le dispositif juridique de l'Europe pour les Conflits appréhender transfrontaliers sur l'Eau“, Lex Electronica, vol. 12, No 2 automne/patria, 2007, najmä s. 17 a 18:

<http://www.lex-electronica.org/articles/v12-2/sohnle.pdf>

V občianskych veciach je možné uplatniť doložku o súdnej právomoci. Má podobu zmluvného ustanovenia, na základe ktorého sa strany zaviazu poveriť urovnaním sporu súd, ktorý za zvyčajných okolností nemá príslušnú právomoc. Môže ísť o vecnú príslušnosť alebo miestnu príslušnosť. Táto doložka sa môže týkať len sporov vyplývajúcich zo zmluvy. Tento mechanizmus je však zakázaný v prípade verejných zákaziek a verejných konaní na správnom súde.

[1] Posudzovanie vplyvov na životné prostredie (EIA)

[2] Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania (IPPC)

Toto je strojový preklad obsahu. Vlastník tejto webovej lokality nenesie žiadnu zodpovednosť ani inak neručí za kvalitu strojového prekladu.

Posledná aktualizácia: 14/09/2016